

RIO+20 – ISTORIJSKI KONTEKST I ZNAČAJ

Konferencija Ujedinjenih nacija o održivom razvoju (UNCSD, Rio+20) će se održati u Brazilu 2012. godine povodom dvadesetogodišnjice Konferencije Ujedinjenih nacija o zaštiti životne sredine i razvoju (UNCED) koja je održana 1992. godine u Rio de Žaneiru, kao i desetogodišnjice Svjetskog samita o održivom razvoju (WSSD) održanog 2002. godine u Johaneshburgu.

Cilj Konferencije je obnavljanje političke podrške održivom razvoju, procjena dosadašnjih rezultata i preostalih nedostataka u implementaciji preporuka sa velikih samita o održivom razvoju, kao i rad na novim i nastajućim izazovima. Sa ovim ciljevima, fokus je na dvije **teme**: (a) zelena ekonomija u kontekstu održivog razvoja i iskorijenjivanja siromaštva; i (b) institucionalni okvir za održivi razvoj.

Pitanje **obnavljanja političke posvećenosti** moraće se razmatrati u dugoročnijem kontekstu, odnosno na koji način dogovori između vlada država i drugih stejkholdera na UNCSD konferenciji mogu pomoći da se ubrza napredak u pravcu, između ostalog: (i) demografskog cilja stabilizacije globalne populacije; (ii) razvojnog cilja širenja korisnih rezultata razvoja podjednako na sve segmente globalnog društva; i (iii) definišućeg cilja gdje se obezbjeđuje korišćenje materijala i generisanje otpada u okviru obnovljivih i apsorpcionih kapaciteta planete.

Koncept **zelene ekonomije** je jedan od nekoliko tijesno povezanih koncepata koji su nastali tokom posljednjih godina, kako bi se poboljšalo približavanje tri stuba održivog razvoja. Obuhvatniji termin za ovakve aktivnosti teži da pod zajedničkim sloganom ujedini široku lepezu ekonomskih politika koje su relevantne za ostvarenje održivog razvoja.

Značajan, a možda i ključni okvir za procjenu napretka je stepen do kojeg se ujedinjuju ekonomski, socijalni i ekološki ciljevi („tri stuba” održivog razvoja). S tim u vezi, **konferencija UNCSD pruža značajnu priliku za procjenu onoga što je bilo efikasno i onoga što nije**. Iako ne postoji nešto poput konačnog spiska „novih i nastajućih izazova”, sljedeći izazovi su široko prihvaćeni kao značajni:

- Klimatske promjene se javljaju kao novi dokaz koji upućuje na to da je opasnost daleko veća nego što se prethodno smatralo
- Sve veći nedostatak vode i povećana dezertifikacija
- Razvijanje finansijske krize u razvijenim zemljama, i njeno globalno širenje kroz finansijska tržišta, kao i kroz globalnu recesiju
- Ometano napredovanje prema Milenijumskim razvojnim ciljevima uprkos stalnoj političkoj podršci
- Prehrambena kriza usljed nagle eskalacije cijena prehrambenih proizvoda
- Energetska kriza, pospiješana nezapamćenom nestalnošću cijena energije
- Ostali ekološki trendovi koji su se pogoršali brže nego što je očekivano, uključujući bojazni da su prekoračene neke „planetarne granice”, naročito kada je u pitanju biodiverzitet
- Degradacija morskih ekosistema
- Neefikasni i štetni obrasci potrošnje i proizvodnje, i
- Nastavak katastrofa.

Sve zemlje suočene su sa ovim izazovima, ali se međusobno umnogome razlikuju po svojoj sposobnosti da se nose sa rizicima i šokovima koji se u njima javljaju. U zemljama u razvoju, izazovi su pogoršani siromaštvom, konkurencijom za oskudnim resursima, brzim tempom ruralne/urbane migracije i pratećim izazovima da se obezbijede hrana, infrastruktura i pristup osnovnim uslugama koje se tiču zdravlja, vode i energije.

Na **međunarodnom nivou**, rezultat prethodnih svjetskih samita je osnivanje tri glavne institucionalne strukture koje prate održivi razvoj, od kojih Komisija za održivi razvoj (CSD) ostaje glavna institucija za formiranje politike održivog razvoja u okviru sistema Ujedinjenih nacija.

Na **nacionalnim nivoima**, rane inovacije uključuju nacionalne savjete održivog razvoja i integrisane strategije (u Crnoj Gori: *Nacionalni savjet za održivi razvoj* i *Nacionalna strategija održivog razvoja Crne Gore*, 2007). Ipak, postoji potreba za provjerom ovog iskustva kako bi se ocijenilo na koji se način najbolje može unaprijediti cilj integracije, za šta Konferencija, zbog svoje političke važnosti i uključivanja predstavnika svih društvenih struktura, predstavlja izuzetnu priliku.